

בס"ד. אור ל"ג תשרי, הילולא דאדמו"ר מהר"ש נ"ע, ה'תשמ"א*

בסוכות תשבו שבעת ימים גו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים¹. הנה פסוק זה מביא רבינו הזקן בשו"ע ריש הלכות סוכה² ומדייק בלשונו הזהב (דבסוכות הושבתי גו') הם היו ענני כבודו שהקיפם בהם לצל כו'³ ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות העשויות לצל. ומבאר אדמו"ר מהר"ש בעל ההילולא בהמאמרים דחג הסוכות שנאמרו לפני מאה שנה⁴, דסכך הסוכה נעשה מענן הקטורת דיוהכ"פ⁵, דענן הוא כמו צל. אלא שביום הכפורים הוא בהעלם עדיין (בכסא⁶), ובא בגילוי ליום חגיגו⁷, בחג הסוכות⁸. והנה בסוכה צ"ל צלתה מרובה מחמתה⁸, היינו שבסוכה יש גם חמתה⁹, אלא שצלתה צ"ל מרובה מחמתה. ועד"ז ביוהכ"פ יש גם הענין דחמתה, אלא שעיקר העבודה דיוהכ"פ הוא ענין הצל. דהנה ב' הענינים דחמתה וצלתה בהעבודות בביהמ"ק, ועד"ז בתפלות שבמקום קרבנות תקנום¹⁰, הם עבודת הקרבנות ועבודת הקטורת¹¹. דבקרבנות כתיב¹² לחמי לאשי גו', ואשי, אש שבאה מן ההדיוט וגם אש שירד מן השמים¹³, הו"ע החום, חמתה. ועבודת הקטורת, שעיקרה הוא הענן, הו"ע צלתה כנ"ל. וזהו מה שביוהכ"פ יש הענין דחמתה, שהרי גם אז יש עבודת הקרבנות. אלא שעיקר העבודה דיוהכ"פ היא העבודה דקטורת, בחי' צל, ומזה נמשך גם בסוכות, ליום חגיגו, שצ"ל צלתה מרובה מחמתה.

(* יצא לאור בקונטרס חג הסוכות — תשמ"ח, "לקראת חג הסוכות .. י"ג תשרי שנת תשמ"ח").

- (1) אמור כג, מב"מג.
- (2) סי' תרכה.
- (3) ראה סוכה יא, סע"ב. תו"כ עה"פ אמור שם, מג. תיב"ע, ת"א ופרש"י עה"פ אמור שם. וראה גם מכילתא עה"פ בא יב, לו. בשלח יג, כ. תנחומא עה"פ בא שם (סי' ט). ועוד.
- (4) משנת אמירת מאמר זה (תשמ"א), בד"ה סוכה שחמתה כו' תרמ"א. וראה גם מאמר דפ' וירא תרמ"א (נדפס בהמשך יונתי תר"ם ע' נד ואילך) ס"ע נו.
- (5) ראה גם עט"ר שער יוהכ"פ פ"ב (כח, א). שם לו, סע"א ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' אקלד. שם ע' אקמ. אוה"ת סוכות ע' א'תשכב ואילך. המשך וככה תרל"ז פפ"ד (ע' קלו). ד"ה והוא כחתן תרנ"ז פ"א ואילך (סה"מ תרנ"ז ע' קסב ואילך). ועוד.
- (6) לשון הכתוב — תהלים פא, ד.
- (7) בתהלים שם: בכסה (בה"א), אבל כ"ה (בכסא, באל"ף) בלקו"ת, סידור, ומאמרי אדמו"ר האמצעי שבעה ערה הבאה (ובכ"מ בדא"ח). וכ"ה בביצה טז, א. שאילתות פ' בא שאילתא מו. וראה אוה"ת לתהלים (יהל אור) עה"פ (ע' רפה ואילך).
- (8) ראה ד"ה תקעו בלקו"ת דרושים לר"ה נד, סע"ג ואילך; סידור (עם דא"ח) שער ר"ה רלה, ב; עט"ר דרוש לעשיית נו, א; מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' א"ה ואילך. ובכ"מ.
- (9) סוכה כב, א. רמב"ם ה"ל סוכה פ"ה ה"ט. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח ה"ל סוכה סתרל"א.
- (10) ראה ב"ח וב"י לטור שם (ד"ה וצריך). שו"ע אדה"ז שם ס"ה, מט"ז שם סק"ב.
- (11) ראה ברכות כו, ב. זח"ב כ, ב.
- (12) מאמר דפ' וירא הנ"ל ס"ע נו.
- (13) פינחס כח, ב.
- (14) ראה עירובין סג, א. יומא כא, ב. תו"כ (הובא בפרש"י) עה"פ ויקרא א, ז. רמב"ם ה"ל תמידין ומוספין רפ"ב. וראה לקו"ת דרושים לסוכות ד"ה ושאתם הא' (עח, סע"ג ואילך).

(ב) **וביאור** ההפרש בין קרבנות לקטורת, יובן משמם אשר יקראו להם בלשון הקודש [כתורת הבעש"ט הידועה¹⁴]. הנה קרבן הוא מלשון קירוב¹⁵, וכמו שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בדרושי ההילולא שלו¹⁶ שקרבנות הו"ע קירוב הכחות והחושים, ורזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס¹⁷. וקטורת הוא לשון קשר [כי כל קשר שבפסוק מתורגם בלשון קטר¹⁸], דלא רק שהוא מקורב לאלקות, ומקורב בתכלית הקירוב, אלא שהוא גם מקושר עם אלקות, ומקושר בתכלית. וההפרש בין קירוב (קרבנות) והתקשרות (קטורת) הוא, דכאשר הוא מקורב לאלקות גם כשהוא מקורב בתכלית הקירוב, הוא בבחי' מציאות עדיין. וזהו שבקרבנות כתיב לחמי לאשי [והעבודה דקרבנות הו"ע חמתה, כנ"ל], כי העבודה דקרבנות היא בדרך כלל עבודה שע"פ טעם ודעת¹⁹, וגם זה שנמשך מלמעלה ע"י עבודה זו, נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני²⁰, שייך לטעם ודעת, והאהבה שע"פ טעם ודעת היא בבחי' מורגש²¹, ולכן שייך בה בחי' חום, ותוקפו שלהובא²² דרחימותא¹¹. משא"כ העבודה דקטורת היא בדרך כלל העבודה ברעותא דלבא שלמעלה מטעם ודעת²³, שבבחי' זו אין שייך ענין המורגש. וזהו שקטורת הוא לשון קשר, שהוא ההתקשרות והדביקות באוא"ס ב"ה בלי שום הרגש¹¹, שאינו שום מציאות לעצמו וכל מציאותו הוא רק מה שהוא מקושר עמו, עד שנעשים כולא חד. ובלשון הידוע²⁴ בחד קטירא אתקטרנא בי' בקוב"ה בי' אחידא [דהגם שממשיך גם בי' להיטא, הרי מכיון שבי' להיטא (שם) הוא לאחרי בי' אחידא אין בזה הרגש], דענין בי' אחידא הוא שנעשה חד ממש עם אור אין סוף.

וזהו גם שהקרבנות היו מקריבים על מזבח החיצון, והקטורת הי' על מזבח הפנימי²⁵. דהנה ידוע שב' מזבחות אלה בנפש האדם הם חיצוניות הלב ופנימיות הלב,

14) שעהייה"א בתחלתו.

15) ראה ספר הבהיר סי' מו (קט). הובא ברקאנטי עה"פ בראשית ד, ג (טז, א). תצוה כט, יח (טו, א). ובשל"ה ריא, ב. וראה זח"ג ה, רע"א (הובא בשל"ה שם). וראה פע"ח שער א (שער התפלה) פ"ה. בחיי עה"פ ויקרא א, ט. רמב"ן עה"פ שם בסופו.

16) ד"ה באתי לגני השי"ת פ"ב (סה"מ השי"ת ע' 113). וראה גם ד"ה טעמה ה'תשי"ט פ"ב (סה"מ ה'תשי"ט ע' 29 (השני)).

17) ראה זהר ח"ב רל"ט, א. ח"ג כו, ב. הובא בהמשך באתי לגני הנ"ל פי"ח (סה"מ שם ס"ע 153). ד"ה טעמה הנ"ל רפ"ד (סה"מ שם ע' 31 (השני)).

18) אוה"ת תולדות קנב, סע"א. מאמר דפ' וירא הנ"ל שם.

19) המשך תעריב ח"א פ' ריב. שם פ' ריח (ע' תכט ואילך. שם ע' תמא).

20) פרש"י עה"פ ויקרא א, ט. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ פינחס כח, ח.

21) המשך תעריב הנ"ל פ' ריז (ע' תלט).

22) ראה זח"ג פד, א.

23) המשך תעריב הנ"ל פ' ריב. שם פ' רכא (ע' תכט ואילך. שם ס"ע תמו ואילך).

24) לשון זה (בחד קטירא .. בי' להיטא) הובא בכ"מ בדא"ח, ולע"ע מצאתי באדרא זוטא (זח"ג רפח,

א): פתח ר"ש ואמר כו' בחד קטירא אתקטרנא בי' בקוב"ה כו'. ושם (רצב, א): נשמתי בי' אחידא בי' להיטא. וראה המשך יונתי שם. המשך תעריב הנ"ל פ' ריב.

25) ראה גם המשך יונתי שם ע' נז.

כמבואר בלקו"ת²⁶ ובארוכה בדרושי כ"ק אדמו"ר הצ"צ²⁷. ולכן עבודת הקרבנות היא במזבח החיצון, כי העבודה שבבחינת התלהבות היא בחיצוניות הלב. וגם לפי שבחיצוניות הלב שייך ענין הבריורים, היינו שיש עדיין מציאות שצריך לבררו ולהעלותו לקדושה. משא"כ פנימיות הלב היא למעלה מענין הבריורים, והעבודה דפנימיות הלב היא האהבה וההתקשרות שמצד עצם הנשמה שלמעלה מטעם ודעת²⁸.

ג) והנה החילוק שבין עבודת הקרבנות להעבודה דקטורת היא גם בנוגע להדברים המתבררים על ידם. דקרבנות הם מדברים המותרים דוקא²⁹, וכמו כל הענינים דתומ"צ שלא הוכשר למלאכת שמים אלא טהורים ומותרים בפ"ק³⁰. משא"כ בסממני הקטורת היו גם דברים טמאים, וכמו המור שהיא דם של חי' ידוע³¹. וגם³² בקטורת צ"ל י"א סממנים דוקא (ועד שאם חיסר אחד מכל סממני' חייב מיתה³³), היפך הענין דקטורת³⁴). דמספר י"א הוא בס"ט"א. דהנה ידוע דבקדושה הוא מספר עשר כמאמר³⁵ עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, ומספר י"א הוא בס"ט"א, י"א כתרין דמסאבותא³⁶. והענין הוא, דהנה כתיב³⁷ ואתה מחי' את כולם, אל תקרי מחי' אלא מהוה³⁸, שכל הנבראים שבעולם חיותם וגם עצם מציאותם היא מאוא"ס, ומצד עצמם אינם שום מציאות כלל. וכמו שמבאר בעל ההילולא בד"ה מי כמוכה באלים הוי' מי כמוך נאדר בקודש³⁹ (שהי' אומרו פעם בשתים או בשלש שנים כדי לטהר את אויר העולם⁴⁰), דהגם שהעולם הוא מציאות ולא אחיזת עינים, מ"מ לית בר מינך⁴¹, לפי שעיקר ואמיתית מציאותו של כל דבר הוא הכח האלקי המהוה אותו. דמזה מובן, שגם הס"ט"א וגקה"ט הכרח לומר שנמשך להם חיות מאוא"ס, דאל"כ לא היו שום מציאות כלל. אלא שהחיות המחי' אותם הוא בבחי' מקיף עליהם מלמעלה. [דהגם שיש ניצוץ דקדושה גם בפנימיותם, הרי ניצוץ זה הוא בבחי' גלות

26 דרושים לסוכות עח, ד.

27 אוה"ת ויקהל ע' ב"רה ואילך (וראה גם סה"מ תקס"ד ע' טו ואילך). סהמ"צ להצ"צ מצות בנין מקדש פ"ב (דרמ"צ פז, א). וראה גם המשך תער"ב הנ"ל שם.

28 ראה בכ"ז — אוה"ת שם. דרמ"צ שם (פו, ב ואילך). המשך תער"ב שם.

29 ראה מנחות ה, ב ואילך. רמב"ם הל' איסורי המזבח פ"ב ה"י. פ"ה ה"ט.

30 ראה שבת כח, א. תניא רפ"ז.

31 רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"ג. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' א'קלו. וש"נ.

32 בהבא להלן ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' א'קלד ואילך.

33 כריתות ו, א. ירושלמי יומא פ"א ה"ה. פ"ד ה"ה. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ב ה"ח.

34 ראה פרש"י עה"פ קרח יז, יג.

35 ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה זח"ב קפז, ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ו.

36 ראה ע"ח שער יא (שער המלכים) פ"י. פע"ח שער ו (שער הקדישים) פ"ד. וראה בהנסמן להלן בהערה

.45

37 נחמי' ט, ו.

38 שעהיוה"א פ"ב. וראה פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ח. ר"ח שער הקדושה ספ"ז. של"ה מח,

ב, ע, א.

39 תרכ"ט. נדפס בסה"מ תרכ"ט ע' קמג ואילך. — ראה שם ע' קמח-קמט.

40 "היום יום" כ"ח תמוז. הוספות לסה"מ תרנ"ט ע' רכב. אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע כרך

ו ע' רסז.

41 תרגום אונקלוס עה"פ (בשלח טו, יא).

בתוכם (ועד שגם הניצוץ עצמו נעשה כמו רע כמו שמבאר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בד"ה פדה בשלום נפשי⁴²), וזה שהם חיים וקיימים הוא מהחיות דקדושה שבבחי' מקיף עליהם מלמעלה⁴³]. וזהו שבקדושה הוא מספר עשר ובסט"א מספר י"א. דהנה כל דבר שבעולם הוא מורכב מעשר עינים כמ"ש בפרדס⁴⁴, ולכן בקדושה הוא מספר עשר, לפי שהחיות מתאחד עם הדבר שמחי' אותו ואינו נמנה בפ"ע. משא"כ בקליפות וסט"א שהחיות הוא בבחי' מקיף עליהם מלמעלה לכן החיות נמנה בפ"ע⁴⁵. וזהו שבקטורת צ"ל י"א סמנים דוקא, כי ע"י העבודה דקטורת, גם הסט"א שהיא במספר י"א נהפכת לקדושה. ויש לומר, דחילוק זה שבין עבודת הקרבנות לעבודת הקטורת בנוגע להדברים המתבררים על ידם הוא מצד החילוק שביניהם בהאדם העובד, שהעבודה דקרבנות היא בחיצוניות הלב והעבודה דקטורת היא בפנימיות הלב. והענין הוא, שכאשר העבודה היא במדידה והגבלה והאדם העובד הוא בבחי' מציאות עדיין, צ"ל זהירות שלא תהי' בעבודתו שום נגיעה, ועאכור"כ שלא תהי' נגיעה מענינים השייכים להמציאות שלו. משא"כ כשהעבודה היא למעלה ממדידה והגבלה הנה ע"י עבודה זו, גם הרע נהפך לטוב⁴⁶, כמו בתשובה שהזדונות נעשות לא רק כשגגות אלא כזכיות⁴⁷ [ועד שנעשים לא רק כזכיות (בכ"ף הדמיון) אלא זכיות ממ⁴⁸], כמבואר בארוכה בתו"א⁴⁹.

וזהו גם הקישור והשייכות דעבודת הקטורת ליוהכ"פ, כי התשובה דיוהכ"פ היא עצם ענין התשובה (תשובה עלאה)⁵⁰, וכללות העבודה דעשרת ימי תשובה [ומכ"ש דיוהכ"פ⁵¹] היא בבחי' יחידה, וכידוע תורת אדמו"ר הזקן⁵² בפירוש מאמר רז"ל⁵³ כאן ביחיד שהעבודה דעשי"ת היא בבחי' יחידה, ומכיון שכנגד בחי' יחידה לא יש בלעו"ז, בבואה דבבואה לית להו⁵⁴, לכן ע"י העבודה והתשובה דיוהכ"פ גם הזדונות נהפכים לזכיות.

וזהו בסוכות תשבו גו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי גו', ידיעה זו היא (לא רק ענין בכוונת המצוה, אלא גם) חלק בקיום המצוה⁵⁵ (כדמוכח

(42) דשנת תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב ריש ע' תשע). וראה גם סה"מ עת"ר ריש ע' קג.

(43) ראה המשך תער"ב ח"א ר"פ רי (ע' תכד). וראה גם תו"א תולדות כ, רע"ג.

(44) שער ב (שער טעם האצילות).

(45) ראה בכ"ז — תו"א שם, סע"ב ואילך. ובהגהות הצ"צ לשם (אוה"ת תולדות קנב, א ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' א'קלז. וש"נ. המשך יונתי הנ"ל ס"ע נד ואילך. המשך תער"ב הנ"ל פ' רי ואילך.

(46) ראה תו"א שבעה⁴⁹.

(47) יומא פו, ב.

(48) ראה לקו"ש ח"ז ע' 183 ואילך ובהערות 15, 48 שם.

(49) מג"א צט, א.

(50) ראה ברכת ערב יוהכ"פ אחרי תפלת מנחה ה'תשמ"ז ס"ג [התוועדיות תשמ"ז ח"א ע' 115]. וש"נ.

(51) ראה ברכת עריוכ"פ הנ"ל ס"ב [שם ע' 113 ואילך]. וש"נ.

(52) לקו"ת תבוא מג, סע"ד. וראה גם חנה אריאל האוינו מד, ב.

(53) ר"ה יח, א. יבמות מט, ב. קה, א.

(54) גיטין סו, א. לקו"ת תצא לו, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי בדריס ח"ב ס"ע תקמב ואילך.

(55) בי"ח או"ח ריש הל' סוכה (רי"ס תרכה). וכ"ה גם בב"ח או"ח ס"ח (ד"ה ונקראים ציצית).

גם מלשון אדמו"ר הזקן בשלחנו⁵⁶). דהנה סכך הסוכה נעשה (כנ"ל) מענן הקטורת דיוהכ"פ [והשייכות דסוכה לענן הקטורת היא הן מצד זה שהסוכה היא עשוי' לצל וענן הוא כמו צל (כנ"ל)], וגם מצד זה שבסוכות הושבתי הם ענני הכבוד, דענין ענן הקטורת דיוהכ"פ הוא בחי' המקיף שלמעלה מטעם ודעת, ובחג הסוכות צריך להמשיך מקיף זה בפנימיות, בסוכות תשבו, וההמשכה בפנימיות היא ע"י הדעת דוקא, כמבואר בארוכה בהמשך וככה של בעל ההילולא⁵⁷. ובפרט ע"י נטילת ד' מינים, שמורים על ענין האחדות⁵⁸, שע"י נמשך הדעת (גם בבחי' נוקבא⁵⁹) למטה יותר, בפנימיותו של כאו"א מישראל⁶⁰.

(ה) **וביאור** הענין בעומק יותר יובן ע"פ מה שמבאר בעל ההילולא בהמשך המאמרים הנ"ל⁶¹ בענין ירידת הנשמה בגוף, ועד"ז בענין ירידת המצוות והתלבשותם בדברים גשמיים [וכמו במצות הקרבנות שצריך להקריב בהמה גשמית דוקא, וכן הקטורת היא מי"א סממנים גשמיים דוקא, וכן סכך הסוכה (שהוא דוגמת ענין הקטורת) הוא מדבר גשמי מפסולת גורן ויקב⁶², ועד"ז הוא בשאר המצוות], שהיא ירידה צורך עלי'. דשרש הנשמה היא מבחי' התיקון, ושרש הגוף ונה"ב, וכן שרש הדברים הגשמיים שבהם נתלבשו המצוות, הוא בבחי' התוהו שקדם לתיקון. וע"י שהנשמה יורדת למטה ומתלבשת בגוף ונה"ב ועוסקת בתומ"צ שנתלבשו בדברים גשמיים, ע"ז היא מבררת את הניצוצות דתוהו שנפלו למטה בהגוף ונה"ב ובדברים הגשמיים (שהמצוות מלובשות בהם) ומעלה אותם לשרשם, וע"י נמשך להם האורות דתוהו שלמעלה מהאורות דתיקון, כידוע שהאורות דתיקון הם אורות מועטים ובתוהו היו אורות מרובים⁶³. ובפרט לפי המבואר שם⁶⁴ שריבוי האור דתוהו הוא לא רק ריבוי בכמות (היינו שהוא באותו הסוג של האורות דתיקון ורק שהוא בריבוי גדול מאד), כי אם, שהאורות דתוהו הם בסוג אחר לגמרי. ובמכ"ש מזה שאמרו רז"ל⁶⁵ על אור שנברא ביום הראשון שהי' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו, שביאור הלשון מסוף העולם ועד סופו (אף שלכאורה הי' צ"ל מתחלת העולם ועד סופו) הוא דכללות כל העולמות נחלקים לבי' בחינות, עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, והכוונה במסוף העולם ועד סופו היא מסוף העולם דעלמא דאתגליא

56) או"ח ריש הלי' סוכה שם.

57) תרל"ז — פפ"ד ואילך.

58) סידור (עם דא"ח) שער הלולב רסא, ג ואילך. שם רסד, ד ואילך. המשך וככה הנ"ל פפ"ז. וראה ד"ה

וחג האסיף תשמ"ג ס"ב ואילך (לקמן ע' קעג ואילך). וש"נ.

59) ראה פע"ח שער כט (שער הלולב רד' מיניו) פ"א-ג. שער הכוונות דרושי חג הסוכות דרוש ה. מ"ח

מס' ימי מצוה וסוכה פ"ה מ"ג. — הובא ונתבאר בסידור שם רסג, סע"ג ואילך. המשך וככה הנ"ל פפ"ד

ואילך. ד"ה וחג האסיף הנ"ל ספ"ו (לקמן ע' קעו). וש"נ.

60) ראה המשך וככה הנ"ל פצ"ח (ע' קנט).

61) המשך יונתי הנ"ל פ"ב ואילך (ע' יז ואילך).

62) סוכה יב, רע"א. שו"ע אדה"ז או"ח הלי' סוכה ר"ס תרכט.

63) ראה ע"ח שער י (שער התיקון) פ"ה. שער יא (שער המלכים) פ"א-ב.

64) בהמאמר דשמיני עצרת (ע' מח). וראה גם שם פ"ז (ס"ע ט).

65) חגיגה יב, א. ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה. ב"ר פ"א, ב. פ"ב, ו. ועוד.

מלמעלמ"ט ועד סופו דעלמא דאתכסיא מלמטלמ"ע, דמזה מובן שענין הריבוי דאור זה (אור שנברא ביום הראשון) לגבי האור דשאר הימים הוא לא רק ריבוי בכמות אלא שהוא ריבוי שאינו בערך כלל. וכל זה הוא בעולם התיקון גופא [שהרי גם אור שנברא ביום ראשון הוא מבחי' התיקון], שכללות האורות דתיקון הם אורות מועטים. ומזה מובן במכ"ש בענין ריבוי האור שהי' בבחי' התוהו, שנוסף על הריבוי בכמות, הי' (וזהו עיקר מעלתו) אור נבדל בערך לגמרי מהאור דתיקון. וע"י שהנשמה, ששרשה מבחי' התיקון, מבררת ומתקנת את הניצוצות שנפלו למטה בדברים הגשמיים, עי"ז נמשכים האורות מרובים דתוהו בכלים מרובים דתיקון.

וזהו שירידת הנשמה בגוף היא ירידה צורך עלי', דשרש הנשמה הוא (כנ"ל) בבחי' התיקון [אלא שבתיקון גופא היא בבחי' הכי עליונה, דישראל עליו במחשבה⁶⁶], וע"י שיוורדת מאיגרא⁶⁷ רמה לבירא עמיקתא ומבררת את הניצוצות שנפלו למטה מטה (לבירא עמיקתא), דזה גופא שנפלו למטה מטה ביותר הוא מצד זה ששרשם הוא למעלה מעלה ביותר⁶⁸, עי"ז נעשה בה תוספת עליו למעלה יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה⁶⁹. וכידוע תורת האריז"ל עה"פ כי לא על הלחם לברו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם⁷⁰, דזה שהלחם מחי' את האדם (אף שהלחם הוא צומח והאדם הוא מדבר) הוא לא מצד הלחם לברו, כי אם, מצד מוצא פי הוי' שבהלחם, היינו מהמאמר⁷¹ תדשא הארץ דשא. וזה שהאדם צריך להמוצא פי הוי' שבהלחם דוקא (אף שגם באדם מלובש דבר הוי' מהמאמר⁷² נעשה אדם) הוא לפי שמוצא פי הוי' שבהלחם הוא מבחי' התוהו, ולכן על ידו דוקא יחי' האדם שמבחי' התיקון. וכמו שהוא בלחם, עד"ז הוא בכל עניני האדם [דלחם כולל כל עניני אכילה ושתי⁷³] וגם כל צרכי האדם⁷⁴, כולל גם עבודת האדם בתומ"צ, שע"י שהאדם מברר את הדברים הגשמיים [ע"י שעושה אותם לשם שמים⁷⁵, ועאכו"כ ע"י קיום המצוות בדברים הגשמיים עצמם], הנה על מוצא פי הוי' שבדברים הגשמיים יחי' האדם, שמתוסף עליו בנשמת האדם למעלה יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה. ומכיון שהאור דתוהו הוא נבדל בערך לגמרי (כנ"ל), לכן גם העילוי שמתוסף בהנשמה הוא עילוי שלא בערך כלל⁷⁶.

66 ב"ר פ"א, ד.

67 ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב.

68 ראה גם ד"ה נתת ליראיך היתשליו ס"ז (לקמן ח"ד ע' נד). וש"נ.

69 ראה ד"ה הנ"ל ס"ו (לקמן ח"ד ע' נג).

70 עקב ח, ג. ל"ת וס' הליקוטים להאריז"ל עה"פ. וראה תו"א בשלח סה, ד ואילך. לקו"ת צו יג, ב ואילך. אוה"ת שלח כרך ו ע' איתשע ואילך. וש"נ. ד"ה נתת ליראיך שבהערה 68. וש"נ.

71 בראשית א, יא.

72 בראשית שם, כו.

73 ראה פרש"י עה"פ ויצא לא, נד. ויקרא ג, יא. וראה גם שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"ח ס"י.

74 ראה סנהדרין לח, א ובפרש"י שם ד"ה שיכנס לסעודה מיד.

75 ראה אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. תשו"ע או"ח סרל"א.

76 ראה המשך יונתי הנ"ל ספ"ז.

ו) **ועפ"ז** יובן בעומק יותר גודל העילוי דעבודת הקטורת על עבודת הקרבנות, כי ע"י העבודה דקטורת מתבררים גם הניצוצות שנפלו בגקה"ט, ועד שגם זדונות נעשות כזכיות, ומכיון שכל שנפל למטה מטה ביותר מורה ששרשו הוא למעלה מעלה ביותר, הרי מובן⁷⁷ שניצוצות אלו (שנפלו בגקה"ט ובפרט בזדונות) הם מלמעלה יותר גם מהניצוצות ודברים הגשמיים (המותרים) שמתבררים ע"י עבודת הקרבנות. והיינו שבתוהו גופא הם בבחי' נעלית יותר. דזהו שאמרו רז"ל⁷⁸ במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולים לעמוד בו, לפי שבעלי תשובה מבררים מגקה"ט וצדיקים גמורים מבררים רק מנוגה⁷⁹. וזהו גם שהגילויים דלע"ל תלויים (בעיקר) במעשינו ועבודתנו כמשך זמן הגלות⁸⁰ דוקא [ובזמן הגלות גופא בהזמן דעקבתא דמשיחא], כי עיקר הענין די"א כתרין דמסאבותא הוא בזמן הגלות [ובפרט בעקבתא דמשיחא], ולכן ע"י מעשינו ועבודתנו בזמן הגלות ממשיכים אור בלתי מוגבל, אלה תולדות פרץ⁸¹ תולדות מלא⁸², שהוא נעלה יותר גם מתולדות מלא שהי' בעת הבריאה⁸³ (אלה תולדות השמים והארץ בהכראם⁸⁴), שעולם על מילואו נברא⁸⁵.

וזהו גם מעלת הקטורת דיוהכ"פ על הקטורת דכל השנה, כי הקטורת דיוהכ"פ הו"ע התשובה שזדונות נעשות כזכיות⁸⁶ [כי העבודה דיוהכ"פ היא בבחינת יחידה שבנפש, והיינו דבעשי"ת גופא (כאן ליחיד) הנה עיקר הגילוי (והעבודה) דבחינת יחידה הוא ביום הכפורים אחת בשנה⁸⁷, וזה שזדונות נעשות לזכיות ממש הוא על ידי העבודה דבחי' יחידה], וענין זה [שזדונות נהפכים לזכיות] מגיע בבחי' פנימיות עתיק⁸⁶. וגם ענין זה שייך ליוהכ"פ, כידוע⁸⁸ דביוהכ"פ הוא עליית המלכות בבחי' עתיק. וזה נעשה גם הכנה והקדמה להגילוי דלע"ל [שיהי' ג"כ ע"י עבודת התשובה דוקא, כמאמר⁸⁹ משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא], שאז יהי' הגילוי דפנימיות עתיק⁹⁰.

77 וראה גם ד"ה נתת ליראיך הנ"ל ס"ח (לקמן ח"ד ע' נה).

78 רמב"ם הלי' תשובה פי"ז ה"ד, מברכות לד, ב.

79 דרמ"צ קפו, סע"א.

80 תניא רפ"ז.

81 רות ד, יח.

82 ב"ר פי"ב, ו. שמור"ר פ"ל, ג.

83 ב"ר ושמור"ר שם.

84 בראשית ב, ד.

85 ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.

86 המשך תער"ב ח"א פ' רכב (ע' תמח ואילך).

87 ס"פ תצוה. אחרי טז, לד. וראה תור"ה עד אחת — מנחות יח, א.

88 פע"ח שער כז (שער יוה"כ) ספ"א. שם פ"ה. לקו"ת אחרי כח, ב. דרושים לש"ש סה, ריש ע"ד. מאמרי

אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' א'קה. וש"נ.

89 הובא בלקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' א'קסט. וש"נ.

90 פע"ח שער ז (שער הק"ש) פט"ו. הובא בלקו"ת שה"ש מו, סע"ב. וראה גם שם כא, א. נא, ג.

ז) **והנה** כל העילוויים הנ"ל שנעשים בהנשמה ע"י העבודה בעוה"ז דוקא, ובעוה"ז גופא במשך זמן הגלות, היו בה גם לפני ירידתה. וכמוכן מתורת הרב המגיד⁹¹ בפירוש מאמר רז"ל⁹² ישראל עלו במחשבה, שהוא כמשל הבן שצורתו חקוקה במחשבת האב, ומכיון שאצל השי"ת העבר והעתיד אחד לכן גם קודם שנבראו ישראל הי' נחקק צורתם במחשבה. דמזה מוכן, שגם העילוי שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא ועבודתה שם בבחי' עומק ופנימיות הלב, ובוזה גופא בדרגא הכי נעלית (עצמות נקודת הלב)⁹³, שע"ז היא מתעלית למעלה יותר מכפי שהיתה בשרשה בבחי' האלקים אשר נתנה⁹⁴, גם צורה זו (של הבן, כמו שהוא בתכלית השלימות) היתה חקוקה במחשבתו ית'. אלא שזהו בכח, ובכדי שיהי' עילוי זה בפועל⁹⁵, הנה זה נעשה ע"י ירידתה למטה ועבודתה בפועל בלימוד התורה ובקיום המצוות, ובפרט ע"י העבודה דקטורת דיוהכ"פ שהיא עבודת התשובה, וע"י הישיבה בסוכה ונטילת ד' מינים שע"ז נעשה המשכת וגילוי המקיף דענן הקטורת דיוהכ"פ. ועד"ז בהימים שבין יוהכ"פ לסוכות, דזה עוסק בסוכתו וזה בלולבו⁹⁶. דזהו הטעם של זה שיום א' דסוכות הוא ראשון לחשבון עונות⁹⁷, לפי שבמשך ד' ימים אלו כל ישראל עסוקים (רק) במצוות, ובמילא אין שייך שיעשו איזה דבר בלתי רצוי. ומוכן, דכאשר ד' ימים אלו הם כדבעי הנה גם לאחרי שמתחיל החשבון, הוא באופן אחר לגמרי, וע"ד הידוע בענין מה שגם צדיקים גמורים אומרים על חטא⁹⁸, חטא מלשון חסרון⁹⁹, בדקות דדקות. ומ"ש ראשון לחשבון עונות הכוונה בזה היא לא לעונות כפשוטם (כולל גם מי שיש בידו למחות ולא מיחה¹⁰⁰) אלא לעונות מלשון עיוות ועיקום, ועד שגם זה אינו שייך, ועיוות ועיקום הוא בתכלית הדקות, וכמו שנתבאר לעיל¹⁰¹ בפירוש הכתוב¹⁰² כי כשלת בעונך. וע"ז, הנה גם הקטורת דיוהכ"פ, שענינה הוא תשובה דזדונות נהפכים לזכיות, הוא ג"כ על עונות (וזדונות) שבתכלית הדקות. ולאחרי יוהכ"פ ממשיכים בחי' המקיף דענן הקטורת בהענינים דסוכה ולולב כמו שהם דברי הרשות עדיין וישראל מכינים ומכשירים אותם למצוה, ובפרט לאחרי שמקיימים בהם מצות ישיבה בסוכה ונטילת ד' מינים בחג הסוכות זמן שמחתנו, ונמשך שמחה על כל השנה

91 בספרו אור"ת (הוצאת קה"ת) בתחלתו (ב, סע"ג). וראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקב ואילך.

92 ראה לקו"ת תצא לו, א.

93 לשון הכתוב — קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו. שם עב, רע"א. וראה ד"ה מים רבים תשל"ח סוף ס"ד ואילך, ובהערות 41, 47 שם (לקמן ע' רמח ואילך).

94 ראה ד"ה הנ"ל ס"ה (שם).

95 ויק"ר פ"ל, ז.

96 ראה ויק"ר שם ובמת"כ ויפ"ת שם.

97 ראה (באופן אחר) סה"מ תרנ"א ע' עה ואילך. שם ע' ריב. שם ע' ריד ואילך. תרנ"ט ע' סד.

98 ראה פרש"י עה"פ ויצא לא, לט. מלכ"ס א, כא. לקו"ת מטות פב, א. ובכ"מ.

99 ראה שבועות לט, סע"א וריש ע"ב. תניא פ"א.

100 בר"ה שובה ישראל דש"פ האזינו, שבת שובה שנה זו (תשמ"א (לעיל ע' קיא ואילך). וראה ד"ה

שובה תרע"ג (המשך תער"ב ח"א פע"ח — ע' קמו ואילך). ד"ה הנ"ל דשנת תרח"צ (סה"מ תרח"צ ע' לד ואילך) ותשמ"ח.

101 הרשע יד, ב.

כולה¹⁰², שמחה תמידית¹⁰³, שעובדים את ה' בתמידות בשמחה ובטוב לבב¹⁰⁴, וזה נעשה הכנה קרובה לשמחת עולם על ראשם¹⁰⁵ שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש.

(102) ראה אוה"ת סוכות ע' א'תשנ"ו. ברכה ס"ע א'תתסו ואילך. ד"ה צהר תעשה ה'תש"ב פ"ג (סה"מ ה'תש"ב ע' 49). ועוד.

(103) מכיון שעבודת ה' צריכה להיות תמיד (רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א).

(104) ראה רמב"ם סוף הל' לולב. ד"ה שמח תשמח ה'תשמ"א ס"ד (לקמן ח"ד ס"ע רמא ואילך). וש"נ.

(105) 'שע'י לה, י. נא, יא.